

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/173/2022
Identifikačné číslo spisu:	5117216131
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5117216131.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. K. U., narodeného X. S. XXXX, trvale bytom v Ž., P. J. C. XXX/XX, zastúpeného JUDr. Michalom Mudrákom, advokátom so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo námestie 13, IČO: 42 173 353, proti žalovanej Československej obchodnej banke, a.s., so sídlom v Bratislave, Žitkova 11, IČO: 36 854 140, o zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 5.000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 6Csp/104/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 22. novembra 2018, sp. zn. 9Co/251/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 22. novembra 2018, sp. zn. 9Co/251/2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. apríla 2018, č. k. 6Csp/104/2017-157, zamietol žalobu, ktorou sa žalobca podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) domáhal primeraného finančného zadostučinenia vo výške 5.000 eur s príslušenstvom. Žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že neboli splnené podmienky na priznanie finančného zadostučinenia žalobcovi v zmysle § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, keďže nepovažoval za naplnenú podmienku úspešného uplatnenia práva spotrebiteľom (žalobcom). Rovnako nepovažoval za splnenú ani podmienku spočívajúcu v porušení práv spotrebiteľa povinným subjektom, resp. povinností predávajúceho (dodávateľa) ustanovených zákonom o ochrane spotrebiteľa a osobitnými predpismi. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej len „C. s. p.“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 22. novembra 2018, č. k. 9Co/251/2018-200, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za vecne správne a riadne odôvodnené. S dôvodmi napadnutého rozsudku sa stotožnil a nepovažoval za

potrebné ich opakovať. Odvolateľ v priebehu odvolacieho konania netvrdil také skutočnosti, s ktorými by sa už nevysporiadal súd prvej inštancie. Na doplnenie uviedol, že z ustanovenia § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa vyplýva, že jednou z podmienok na priznanie primeraného finančného zadostučinenia je, aby si spotrebiteľ uplatnil svoje práva na súde a bol úspešný. V posudzovanom prípade žalobca poukazoval na konanie, ktoré predchádzalo súčasnému konaniu a bolo zastavené pre späťvzatie žaloby, pričom ako dôvod bolo uvedené správanie sa žalovanej. Toto rozhodnutie nepredstavuje prekážku rozhodnutej veci, ani nie je možné záväzne vyčítať, že by došlo k porušeniu povinnosti žalovanou voči žalobcovi, ani to, že si žalobca úspešne uplatnil svoju žalobu. To platí aj vo vzťahu k rozhodnutiu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Preto podmienky pre priznanie finančného zadostučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa neboli splnené. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie dal odpoveď na tvrdenia žalobcu, prečo nedošlo k porušeniu práv spotrebiteľa v danom prípade a svoje rozhodnutie aj odôvodnil. Pokiaľ išlo o tvrdenú neplatnosť výpovede aj odvolací súd bol toho názoru, že ak žalovaná vypovedala nájomnú zmluvu s iným dátumom uzavretia, išlo o chybu v písaní nespôsobujúcu neplatnosť výpovede. S prihliadnutím na obsah vôle žalovanej prejavenej v texte výpovede bolo zrejmé, ktorú zmluvu chcela žalovaná vypovedať. To bolo zrejmé aj žalobcovi. Zmluvná podmienka stanovujúca, že zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú a výpoveď mohla dať ktorákoľvek zo strán bez uvedenia dôvodu, nespôsobuje nepomer medzi právami a povinnosťami dodávateľa a spotrebiteľa. Dodávateľ neodmietol poskytovať služby žalobcovi (§ 4 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa), len využil svoje zákonné právo vypovedať zmluvu (patriace aj žalobcovi), pričom zákon nestanovuje, že pri zmluve na dobu neurčitú musí byť na to závažný dôvod. Nepovažoval za dôvodnú ani žalobcovu námietku, že došlo k porušeniu práv spotrebiteľa neoprávnenou hrozbou zo strany žalovanej. Konštatoval, že žalovaná neporušila § 3 ods. 1, § 4 ods. 2 písm. a) a § 3 zákona o ochrane spotrebiteľa Upozornenie o tom, že žalobcovi bude k 31. máju 2015 zrušený prístup k bezpečnostnej schránke možno považovať len za nadväzujúce na výpoveď žalovanej. Ani podľa odvolacieho súdu konanie žalovanej nemožno charakterizovať ako agresívnu obchodnú praktiku. Dodávateľia, ktorí používajú agresívne obchodné praktiky, vyvolávajú u spotrebiteľov potrebu kúpiť/objednať si ich tovar/službu, pričom v uvedenom prípade to bolo naopak. Pokiaľ ide o ostatné odvolacie argumenty, považoval ich za nerozhodné pre rozhodnutie vo veci samej. Poukázal pritom na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04 a II. ÚS 200/09.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalobca a jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) C. s. p. a tiež z § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. Navrhoval, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“ alebo „najvyšší súd“) zrušil rozhodnutia súdov oboch inštancií a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie. Dovolaťel v súvislosti s porušením práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f) C. s. p.) poukazoval na nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu. Namietal, že tento sa nevyjadril k viacerým podstatným okolnostiam, ku ktorým sa podľa jeho názoru vyjadriť mal. Odôvodnenie preto nezodpovedá požiadavkám vyplývajúcim zo stanoviska najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 2/2016. Na odôvodnenie prípustnosti svojho dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia troch právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené. Prvou otázkou nastolenou dovolaťelom bola otázka úspešného uplatnenia práva alebo povinnosti podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa. Podľa dovolaťela o úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa nejde len v prípade, ak bolo v prospech spotrebiteľa vydané rozhodnutie vo veci samej, no zahŕňa aj prípady, v ktorých bolo konanie skončené iným spôsobom v prospech spotrebiteľa (napr. zastavenie konania pre procesné zavinenie dodávateľa). Dovolaťelom uvedená druhá otázka sa týka problematiky záväznosti rozhodnutia o procesnom zastavení konania. Podľa dovolaťela nie je prípustné, aby súd pri posúdení základu nároku na primerané finančné zadostučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa posudzoval dôvodnosť žaloby spotrebiteľa v inom konaní, od ktorého spotrebiteľ odvodzuje právo na toto primerané finančné zadostučinenie. Podľa dovolaťela sa tým naruša princíp právnej istoty už vyriešenej právnej otázky v súdnom konaní. Napokon, tretia otázka sa týka možnosti dodávateľa vypovedať zmluvu uzatvorenú na dobu neurčitú bez uvedenia dôvodu. Podľa dovolaťela dodávateľ nie je oprávnený

vypovedať zmluvu o poskytovaní služieb (v danom prípade nájomnú zmluvu) uzatvorenú na dobu neurčitú bez uvedenia dôvodu alebo z neexistujúceho dôvodu, najmä pri zohľadnení ustanovenia § 4 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa, v zmysle ktorého predávajúci nesmie odmietnuť predat' spotrebiteľovi výrobok, ktorý má vystavený alebo inak pripravený na predaj, alebo odmietnuť poskytnutie služby, ktorá je v jeho prevádzkových možnostiach ako aj ustanovenia § 4 ods. 8 zákona o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi.

4. Vyjadrenie žalovanej bolo podané po uplynutí súdom stanovenej lehoty, preto nebolo možné na neho prihladiť (§ 436 ods. 3 C. s. p.).

5. Najvyšší súd uznesením z 27. októbra 2021 sp. zn. 1Cdo/61/2019 odmietol dovolanie žalobcu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. V odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p. žalobca namietal, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho argumentáciou k rozsudku súdu prvej inštancie, čím spochybňoval tiež odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu čo do jeho kvality a nedostatočného vysvetlenia. S uvedeným tvrdením sa dovolací súd nestotožnil a mal za to, že oba sudy, teda súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd dostatočným spôsobom odpovedali na všetky relevantné otázky v danej veci. Nestotožnil sa preto s dovolacou námietkou dovolateľa, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia porušil jeho právo na spravodlivý súdny proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p.

5.1 Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. dovolací súd poznamenal, že podľa jeho názoru prvá otázka bola už dovolacím súdom riešená, a to v rozhodnutí z 30. januára 2019 sp. zn. 6Cdo/127/2017, z ktorého dovolací súd citoval: „Aplikujúc režim zákona č. 250/2007 Z. z. je potom nutné použiť jeho § 3 ods. 5, podľa ktorého spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá. Citované ustanovenie má plniť jednak funkciu satisfakčnú a jednak funkciu sankčnú. Jeho cieľom je predovšetkým odradiť dodávateľov od protiprávneho konania voči spotrebiteľom. Možno ho však chápať aj ako prostriedok na vyvolanie aktivity spotrebiteľov domáhať sa ochrany svojich práv proti dodávateľom v prípadoch, kedy dodávatelia ich práva hrubým spôsobom porušujú. Účelom finančného zadosťučinenia je dovŕšiť ochranu porušeného práva spotrebiteľa ako slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách spôsobom, ktorý práve z tohto dôvodu vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Jediným predpokladom, ktorý citované ustanovenie zákona vyžaduje je, že spotrebiteľ, na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/389/2015). Žiadnu inú podmienku, t. j. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privodená konkrétna ujma, nevyžaduje. Zákonodarca pri uplatňovaní tohto nároku uľahčil spotrebiteľom dôkaznú situáciu, keď na rozdiel od nároku na náhradu škody (bezdôvodného obohatenia), je dôkazné bremeno na strane spotrebiteľa oveľa ľahšie, lebo odpadá problematické preukazovanie či už výšky škody, ujmy, príčinnej súvislosti alebo majetkového prospechu druhej strany. Preukazovanie skutočnej výšky utrpenej ujmy by bolo spravidla nereálne. Pokiaľ ide o rozsah finančného zadosťučinenia, neustanovuje žiadne kritériá, ktoré by bolo potrebné pri určení výšky zadosťučinenia zohľadniť. Jediným kritériom je primeranosť finančného zadosťučinenia. Bude preto vecou úvahy súdu, aby so zreteľom na všetky okolnosti každého jednotlivého prípadu, stanovil rozsah finančného zadosťučinenia.“ Ak teda súd prvej inštancie, a ani odvolací súd nezistili u žalovanej porušenie žiadnych povinností, ktoré by viedli k porušeniu práv spotrebiteľa, teda u spotrebiteľa nedošlo k úspešnému uplatneniu práv vyplývajúcich zo zákona o ochrane spotrebiteľa alebo osobitných zákonov, tak nemohlo dôjsť zo strany súdov ani k priznaniu primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa. Dovolateľom ďalšie dve položené právne otázky považoval dovolací súd za také, ktoré nesúviseli priamo s predmetom sporu, a preto sa nimi vôbec nezaoberal.

6. Ústavný súd nálezom z 21. septembra 2022, č. k. II. ÚS 328/2022-41, rozhodol, že vyššie uvedeným uznesením najvyššieho súdu (sp. zn. 1Cdo/61/2019) bolo porušené základné právo sťažovateľa (žalobcu) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho nálezu ústavný súd po posúdení veci dospel k záveru, že v napadnutom uznesení došlo k (i) arbitrárnemu posúdeniu prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ako aj (ii) k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

6.1 Ústavný súd vo svojom náleze uviedol, že „napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa podané podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. odmietol s odôvodnením, že sťažovateľom nastolená prvá právna otázka už bola dovolacím súdom riešená v jeho skoršom rozhodnutí (č. k. 6Cdo/127/2017 z 30. januára 2019), ako aj z dôvodu, že druhá a tretia právna otázka nesúvisia priamo s predmetom sporu. V predmetnom rozhodnutí najvyšší súd riešil dovolateľom nastolené viaceré právne otázky, okrem iných aj tú, či je možné priznanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa bez toho, aby v konaní bola preukázaná existencia a výška vzniknutej ujmy, a bez toho, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Najvyšší súd sa s nastolenou právnou otázkou vysporiadal tak, že uviedol: „Jediným predpokladom, ktorý citované ustanovenie zákona vyžaduje je, že spotrebiteľ na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia, alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/389/2015). Žiadnu inú podmienku, t. j. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privedená konkrétna ujma, nevyžaduje...“ Pre úplnosť ústavný súd uviedol, že v rozhodnutí vo veci sp. zn. 6Cdo/389/2015, na ktoré najvyšší súd odkázal, bolo síce dovolanie procesne odmietnuté, no najvyšší súd v ňom v závere poznamenal, že v súvislosti s § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa „pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť úspešné uplatnenie konkrétneho nároku z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia, alebo aj na určenie neprijateľnosti konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve...“. Z posledného citovaného rozhodnutia tak nevyplyva, že by v ňom najvyšší súd dal odpoveď na právnu otázku nastolenú sťažovateľom v prerokováanej veci, keď sa v ňom najvyšší súd nezaoberal tým, čo možno rozumieť pod slovným spojením „úspešné uplatnenie“, ale tým, aký konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti možno na súde uplatniť. Najvyšší súd prvú právnu otázku nastolenú sťažovateľom považoval za vyriešenú, a to v rozhodnutí z 30. januára 2019 sp. zn. 6Cdo/127/2017. Toto posúdenie malo za následok odmietnutie dovolania, a teda odopretie vecného prejednania veci pred najvyšším súdom.“

6.2 Ústavný súd ďalej konštatoval, že „sa už vo svojej rozhodovacej činnosti (I. ÚS 51/2020, I. ÚS 115/2020) zaoberal otázkou, ako ústavne konformne vykladať prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p., a dospel k záveru, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. je potrebné vykladať tak, že „dovolanie je prípustné, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená ustálené“. V tejto súvislosti ústavný súd uviedol, že ak by sme pripustili záver, že podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. je dovolanie prípustné iba v prípade, ak ide o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vôbec riešená, dovolanie by potom nebolo prípustné ani v prípade, ak by sa dovolací súd určitou právnou otázkou už raz (čo i len jediný raz) zaoberal a znemožnila by sa možnosť dovolateľa obrátiť sa na najvyšší súd s cieľom preskúmania správnosti vyriešenia tejto právnej otázky. V prípade, ak právna otázka bola už raz dovolacím súdom riešená, dovolateľ by nemohol prípustnosť vyvodiť ani z § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. (keďže otázka bola riešená na dovolacom súde len raz a nie je o nej ustálená prax), ani podľa § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p. (keďže otázka bola riešená na dovolacom súde len raz, a teda nie je o nej ani rozdielna prax). Tento výklad (že pojem „právna otázka vyriešená“ možno vykladať ako „právna otázka už raz riešená“) by však znamenal obmedzenie aj pre samotný dovolací súd (pre konajúci senát), pretože dovolací súd by potom musel také dovolanie vždy procesne odmietnuť. Konajúci senát by nemohol vysloviť svoj právny názor na danú otázku, a to buď sa s už vydaným

rozhodnutím stotožniť a rozhodovaciu prax upevniť, alebo sa od nej odkloniť a v prípadnom ďalšom konaní vytvoriť predpoklad na jej vyriešenie veľkým senátom. Dovolací súd by potom nemohol rozvíjať a zjednocovať judikatúru všeobecných súdov a naplňovať tak poslanie dovolania ani plniť svoju úlohu najvyššej súdnej autority, čím by bol úplne zmarený účel dovolania (nález č. k. I. ÚS 115/2020-62 zo 6. októbra 2020). Aj z výkladu najvyššieho súdu vyplýva, že pokiaľ nejde o rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (relevantné sú aj staršie zbierky, pozri rozhodnutie najvyššieho súdu z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017), tak možno za ustálenú prax považovať aj nepublikované rozhodnutie, ale musí spĺňať ďalšie predpoklady, a to (i) buď je tento názor vyjadrený opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach, alebo (ii) názor je vyjadrený aj v jednotlivom nepublikovanom rozhodnutí, ale na toto rozhodnutie (resp. právny názor v ňom vyjadrený) nadviazali niektoré neskôr vydané rozhodnutia, t. j. opäť musí ísť o akceptáciu právneho názoru vo viacerých ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že pokiaľ najvyšší súd odkazuje na nepublikované rozhodnutia, malo by ísť o „viacero“ takýchto rozhodnutí.“

6.3 Podľa ústavného súdu „v predmetnej veci najvyšší súd poukázal len na jedno nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré sa zaoberalo (nie vyčerpávajúco) sťažovateľom nastolenou právnou otázkou. Ústavný súd sa nemienil zaoberať vecnou stránkou zadefinovania pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu najvyšším súdom, ide o kompetenciu najvyššieho súdu. Napokon, tento pojem sa môže v judikatúre najvyššieho súdu ďalej vyvíjať. Ústavný súd sa vyjadril k ústavnému súladu výkladu tohto pojmu v kontexte napadnutého rozhodnutia. Ústavný súd sa nemohol stotožniť s názorom najvyššieho súdu, že jedno nepublikované rozhodnutie môže predstavovať situáciu, kedy je otázka vyriešená. V prípade, ak bolo rozhodnutí najvyššieho súdu týkajúcich sa tejto otázky viac, mal najvyšší súd na ne poukázať. Len tak by išlo o presvedčivý záver, že riešenie právnej otázky je v praxi dovolacieho súdu ustálené. Tento výklad ústavného súdu zároveň vytvára najvyššiemu súdu priestor, príležitosť a šancu v týchto prípadoch dovolanie vecne prejednať. Ak sa s názorom vysloveným v predchádzajúcom rozhodnutí dovolacieho súdu stotožní, prax dovolacieho súdu sa upevní a tento názor bude presvedčivejší. Ak sa bude chcieť od rozhodnutia, resp. rozhodnutí (ktoré ale nepredstavujú ustálenú prax) najvyššieho súdu o tejto právnej otázke odchýliť, vytvorí sa predpoklad pre prejednanie veci vo veľkom senáte, následkom čoho sa opäť rozhodovacia prax stabilizuje. Pokiaľ by však jedno nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu predstavovalo ustálenú prax, dovolaciemu súdu by neostávalo nič iné, iba dovolanie pre neprípustnosť odmietnuť, a to aj v prípade, ak má na právnu otázku konajúci senát odlišný názor. K argumentu, že v prípade nepublikovaného rozhodnutia z 30. januára 2019 sp. zn. 6Cdo127/2017, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal, nejde o ustálenú prax, prispieva tiež skutočnosť, že toto rozhodnutie bolo vydané až po vydaní rozsudku krajského súdu, proti ktorému dovolanie smerovalo. Vychádzajúc z gramatického a logického výkladu § 421 C. s. p., existencia rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v súvislosti s vyriešením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, je rozhodujúca k momentu vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Zmyslom tohto dôvodu prípustnosti [§ 421 ods. 1 písm. b) C. s. p.] je umožniť dovolateľom obrátiť sa na najvyšší súd s požiadavkou na vyslovenie právneho názoru k meritu veci v prípade, že právna otázka nebola v praxi dovolacieho súdu vyriešená, teda až pokiaľ sa právny názor k danej otázke neustáli. Takéto nazeranie na zmysel tohto ustanovenia má svoj racionálny základ, ktorý pramení v už spomínanom účele dovolania, a to umožňovať a oprávnene vyžadovať, aby najvyšší súd vlastným meritórnym rozhodovaním rozvíjal a zjednocoval judikatúru slovenských súdov, a tak naplnil princíp právnej istoty ako jeden zo základných pilierov právneho štátu. Vo vzťahu k odmietnutiu dovolania najvyšším súdom teda došlo v konečnom dôsledku k arbitrárnemu posúdeniu prípustnosti dovolania, čím bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces.“

6.4 Ústavný súd ďalej poukázal na to, že „najvyšší súd ďalej uviedol, že sťažovateľom v poradí ďalšie dve položené právne otázky považoval za také, ktoré nesúviseli priamo s predmetom sporu, a preto sa nimi vôbec nezaoberal. Odôvodnenie napadnutého uznesenia ani v tejto časti nespĺňa atribúty presvedčivého odôvodnenia, keď najvyšší súd prijal tento strohý záver bez toho, aby zrozumiteľne vysvetlil úvahy, ktoré ho k jeho prijatiu viedli. Vychádzajúc zo skutkových a právnych okolností prerokovávanej veci je zrejmé, že obidve právne otázky sťažovateľom špecifikované s predmetom sporu súvisia, otázku ich relevancie v predmetnom konaní však bude musieť najvyšší súd vyhodnotiť až po

vysporiadani sa so sťažovateľom prvou nastolenou právnou otázkou. Ústavný súd po zohľadnení okolností predmetnej veci, odôvodnenia napadnutého uznesenia a povahy rozhodnutí, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal, dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže najvyšší súd v ňom ústavne nekonformným spôsobom vyložil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. V dôsledku toho neposkytuje dostatok relevantných dôvodov pre najvyšším súdom prijatý záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľa. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie proti rozsudku krajského súdu znova prerokovať, v okolnostiach prípadu sa dôsledne vyrovnáť s jeho obsahom a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.“

7. Najvyšší súd tak opätovne prejednal dovolanie žalobcu vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p., rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyjadrený v jeho náleze.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie odvolacieho súdu vydané (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.), dospel k nasledovným záverom.

9. V zmysle § 421 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C. s. p. Dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

11. Ak nemá dovolanie prípustnosť, ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. vykazovať nedostatky, ktoré by v konečnom dôsledku viedli k znemožneniu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f) C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 206/2017, 1 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016). Pre všetky procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 C. s. p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie, ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

12. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej, sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil

odvolací súd, b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

13. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

14. Žalobca v dovolaní vymedzil celkovo tri právne otázky. Prvá z nich znela, či sa považuje za úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa len taký stav, v ktorom bolo vydané rozhodnutie vo veci samej v prospech spotrebiteľa alebo aj iný stav, v ktorom bolo konanie skončené iným spôsobom v prospech spotrebiteľa (napr. zastavenie konania pre procesné zavinenie dodávateľa).

15. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. považoval odvolací súd za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, bola alebo nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dospel pritom k záveru, že uvedená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, a preto je dovolanie žalobcu v danom prípade procesne prípustné. Dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľ dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namieta.

16. Podľa § 3 ods. 5 poslednej vety zákona o ochrane spotrebiteľa, spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

17. Z už citovaného ustanovenia vyplýva, že jedinou podmienkou priznania práva na primerané finančné zadostučinenie je úspech spotrebiteľa v súdnom konaní, bez ohľadu na to, aké právo spotrebiteľa bolo porušené. Z tohto pohľadu možno nazvať súdne konanie, v ktorom bol spotrebiteľ úspešný v ochrane alebo obrane svojho porušeného práva, ako základné konanie. Základným konaním, na ktoré nadväzuje potom žaloba o primerané finančné zadostučinenie, môže byť napríklad konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia, určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky atď. Nevylučuje sa ani možnosť, že by sa spotrebiteľ domáhal jednou žalobou súčasne ochrany svojho práva a priznania finančného zadostučinenia. V prípade, ak je spotrebiteľ v základnom konaní úspešný, či už ako žalobca pri domáhaní sa svojho práva alebo ako žalovaný pri bránení svojho práva, naplnia sa tak podmienky na priznanie primeraného finančného zadostučinenia v zmysle ustanovenia § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovriešenie ochrany porušeného práva spotrebiteľa spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Práve inštitút relutárnej náhrady nemajetkovej ujmy môže byť prostriedkom ochrany na doplnenie o preventívne účinky pred diskrimináciou.

18. Problematikou výkladu ustanovenia § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z., čo je potrebné chápať pod

úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia, sa najvyšší súd okrajovo zaoberal, keď vo svojom rozhodnutí zo 14. septembra 2016 sp. zn. 6Cdo/389/2015 skonštatoval, že pod tým treba rozumieť „úspešné uplatnenie konkrétneho nároku z porušenia práva alebo povinnosti, nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo aj určenie neprijateľnosti konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve.“ Obdobne najvyšší súd vo svojom rozhodnutí z 30. januára 2019 sp. zn. 6Cdo/127/2017 konštatoval nasledovné: „Jediným predpokladom, ktorý citované ustanovenie zákona (pozn. § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa) vyžaduje je, že spotrebiteľ, na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/389/2015). Žiadnu inú podmienku, t. j. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privedená konkrétna ujma, nevyžaduje.“

19. Dovolací súd považuje za potrebné porovnať skutkové okolnosti vyššie uvedených rozhodnutí so skutkovými okolnosťami prejednávanej veci s cieľom posúdiť, či v danom prípade nie je dôvod odkloniť sa od vyššie uvedených právnych záverov. Vo veci vedenej pod sp. zn. 6Cdo/389/2015 sa žalobkyňa (spotrebiteľka) okrem iného domáhala voči žalovanej určenia existencie porušenia práv spotrebiteľa a uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni bezdôvodné obohatenie vzniknuté na strane žalovanej titulom prijatia splátok úveru od žalobkyne vo výške zodpovedajúcej úrokovej sadzbe stanovenej na základe absolútne neplatných právnych úkonov žalovanej. Okresný súd v tejto časti návrh žalobkyne odmietol a v odôvodnení uviedol, že žalobkyňa napriek výzve okresného súdu neodstránila v tejto časti vady podania. Súd mal za to, že žalobkyňou formulovaný petit je v časti určenia porušenia práv spotrebiteľa nevykonateľný a v časti zaplata bezdôvodného obohatenia neurčitý. Krajský súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol z dôvodu, že k odňatiu možnosti žalobkyne konať pred súdom nedošlo ani nedostatočným odôvodnením rozhodnutia a ani samotným rozhodnutím o odmietnutí jej návrhu. Dovolací súd považoval za správne závery súdov v základnom konaní, že neodstránenie väd návrhu v špecifikovanej časti, spočívajúcich v nedostatočnej konkrétnosti všeobecne požadovaných určení, resp. aj požadovanej náhrady za bezdôvodné obohatenie, znemožňovalo v tejto časti v konaní pokračovať. Možno teda konštatovať, že ide o odlišnú skutkovú situáciu, ako je tá v prejednávanej veci, keďže v dôsledku neurčitosti samotnej žaloby bola táto odmietnutá bez jej vecného prejednania. Nemožno tak ani hovoriť o úspešnom uplatnení práva v zmysle § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa.

20. Vo veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 6Cdo/127/2017 okresný súd určil, že zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a z toho dôvodu absolútne neplatným ustanovením zmluvy. Krajský súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil a najvyšší súd dovolanie žalovanej (dodávateľa) zamietol z dôvodu, že právne posúdenie žalovanou vymedzených právnych otázok odvolacím súdom bolo správne. Jednou z týchto právnych otázok bola aj otázka výkladu pojmu úspešného uplatnenia práva podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, pričom relevantné časti riešenia tejto právnej otázky najvyšším súdom v uvedenom rozhodnutí sú citované v bode 18. tohto uznesenia. Aj v danom prípade tak išlo o odlišnú skutkovú situáciu ako v prejednávanej veci, keďže súdy nižšej inštancie meritórne rozhodli o neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve, a teda je jednoznačné, že o úspešné uplatnenie práva podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa išlo (rozhodujúce v danej veci bolo, že právny vzťah zo spotrebiteľskej zmluvy bol v čase základného konania zaniknutý a najvyšší súd posudzoval existenciu naliehavého právneho záujmu na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky; riešenie týchto otázok však pre prejednávajúcu vec nemá relevanciu). Dovolací súd je toho názoru, že v špecifických okolnostiach prejednávanej veci nemožno aplikovať právne závery obsiahnuté vo vyššie uvedených rozhodnutiach najvyššieho súdu.

21. V prejednávanej veci bolo medzi stranami nesporné, že žalovaná dala žalobcovi výpoveď nájomnej zmluvy z dôvodu neuhradenia nájomného v lehote splatnosti, hoci v čase vyhotovenia a zaslania

výpovede bolo už predmetné nájomné uhradené. Žalovaná navyše uviedla, že k vygenerovaniu výpovede nájomnej zmluvy došlo omylom v dôsledku chyby v systéme, výpoveď zrušila (vystornovala) a vyjadrila sa, že nájom bude pokračovať. Táto situácia nič nemení na skutočnosti, že žalobca bol v dôsledku uvedeného konania žalovanej nútený podať návrh na nariadenie predbežného opatrenia a žalobu o určenie neplatnosti výpovede nájomnej zmluvy, ktorú následne vzhľadom na konanie žalovanej vzal späť. Pokiaľ ide o výsledok konania o určenie neplatnosti výpovede nájomnej zmluvy, žalobca bol v konečnom dôsledku úspešný pokiaľ ide o výsledok konania (zrušenie výpovede nájomnej zmluvy a pokračovanie nájmu), a to bez ohľadu na to, že samotné konanie bolo procesne zastavené. Dovolací súd je toho názoru, že v okolnostiach prejednávanej veci je potrebné za úspešné uplatnenie práva podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa považovať úspech v konaní v materiálnom, a nie vo formálnom zmysle. V prípade, ak dôjde k zastaveniu konania, v ktorom je uplatňované porušenie práva spotrebiteľa, v dôsledku správania dodávateľa (žalovanej), ktorý uplatnené porušenie naprávi predtým, ako dôjde k meritórному rozhodnutiu o ňom, a teda spotrebiteľ v konečnom dôsledku fakticky (materiálne) dosiahne výsledok, ktorý žalobou sledoval, je potrebné takéto uplatnenie práva považovať za úspešné podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa. Uvedený výklad je v súlade aj so zmyslom a účelom finančného zadosťučinenia podľa citovaného ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa. Jeho cieľom je predovšetkým odradiť dodávateľov od protiprávneho konania voči spotrebiteľom. Možno ho však chápať aj ako prostriedok na vyvolanie aktivity spotrebiteľov domáhať sa ochrany svojich práv proti dodávateľom v prípadoch, kedy dodávatelia ich práva hrubým spôsobom porušujú. Účelom finančného zadosťučinenia je dovŕšiť ochranu porušeného práva spotrebiteľa ako slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách spôsobom, ktorý práve z tohto dôvodu vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. V okolnostiach prejednávanej veci je zrejmé, že žalovaná zaslala žalobcovi výpoveď nájomnej zmluvy omylom v dôsledku chyby v systéme, keďže nájomné, pre absenciu úhrady ktorého zmluvu vypovedala, bolo v čase zaslania výpovede už uhradené. Nešlo síce o úmyselné porušenie povinnosti, žalovaná (ako dodávateľ) však vzhľadom na to, že v predmetnom spotrebiteľskom vzťahu konala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, musí niesť zodpovednosť za takéto pochybenie, ktoré priviedlo spotrebiteľovi ujmu. Dovolací súd teda na prvú právnu otázku dovolateľa odpovedá nasledovne: za úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa je potrebné považovať nielen situáciu, v ktorej bolo vydané rozhodnutie vo veci samej v prospech spotrebiteľa, ale aj situáciu, v ktorej došlo k zastaveniu konania (na podklade späťvzatia žaloby) v dôsledku správania dodávateľa, ktorý naprávil porušenie práv spotrebiteľa, nápravy ktorého sa spotrebiteľ v konaní vo veci samej domáhal, a teda spotrebiteľ bol v danom konaní fakticky (z materiálneho hľadiska) úspešný. Keďže odvolací súd uvedenú právnu otázku zodpovedal odlišne, dopustil sa vo vzťahu k nej nesprávneho právneho posúdenia.

22. Druhou právnou otázkou vymedzenou v dovolaní sa žalobca pýtal, či je prípustné, aby súd pri posúdení základu nároku na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa posudzoval dôvodnosť žaloby spotrebiteľa v inom konaní, od ktorého spotrebiteľ odvodzuje právo na toto primerané finančné zadosťučinenie, ak toto iné konanie bolo zastavené pre späťvzatie žaloby z dôvodu správania dodávateľa, pričom v rozhodnutí o zastavení konania (v časti rozhodnutia o povinnosti dodávateľa nahradiť spotrebiteľovi trovy konania) sa konštatuje, že žaloba spotrebiteľa bola podaná dôvodne a spotrebiteľ vzal žalobu späť pre správanie dodávateľa (t. j. pre procesné zavinenie dodávateľa). Zjednodušene, dovolateľ sa v podstate pýta, či konštatovanie dôvodnosti žaloby v odôvodnení uznesenia o zastavení konania na účely rozhodnutia o trovách konania predstavuje *res iudicata* (prekážku veci rozsúdenej) pre jej posudzovanie v následnom konaní o priznaní primeraného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa za predpokladu, že konanie bolo zastavené pred prvým pojednávaním vo veci.

23. Aj pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. vo vzťahu k tejto právnej otázke dovolací súd dospel k záveru, že uvedená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, a preto je dovolanie žalobcu v danom prípade procesne prípustné. Dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľ dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namieta.

24. Podľa § 230 C. s. p. ak sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať a rozhodovať znova.

25. Dovolací súd pri aplikácii uvedeného ustanovenia na prejednávanú vec v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že v konaní o určenie neplatnosti výpovede nájomnej zmluvy, ktoré bolo zastavené v dôsledku späťvzatia žaloby spotrebiteľa (žalobcu) pre správanie dodávateľa (žalovanej), sa neuskutočnilo ani prvé pojednávanie vo veci. Otázka posúdenia dôvodnosti žaloby tak v danom konaní ani nemohla byť právoplatne rozhodnutá. Konštatovanie dôvodnosti žaloby v časti odôvodnenia zastavujúceho uznesenia týkajúcej sa trov konania pritom nemožno považovať za otázku právoplatne vyriešenú a predstavujúcu prekážku veci rozsúdenej. Ide o prejudiciálnu otázku. O prekážku právoplatne rozhodnutej veci pritom nejde v prípadoch, ak súd určitú otázku v konaní posúdil prejudiciálne. Prejudiciálna otázka a jej posúdenie nesmie byť nikdy poňaté do výroku súdneho rozhodnutia, a keďže výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť, prejudiciálne posúdená otázka, ktorá sa prejavuje iba v odôvodnení rozsudku, nemôže tvoriť prekážku právoplatne rozhodnutej veci (Civilný sporový poriadok, 2. vydanie, 2022 (Števec, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kol., s. 932 - 938). Na druhú právnu otázku položenú dovolateľom tak treba odpovedať kladne, t. j. je prípustné, aby súd pri posúdení základu nároku na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa posudzoval dôvodnosť žaloby spotrebiteľa v inom konaní, od ktorého spotrebiteľ odvodzuje právo na toto primerané finančné zadosťučinenie, ak toto iné konanie bolo zastavené pre späťvzatie žaloby z dôvodu správania dodávateľa napriek tomu, že v rozhodnutí o zastavení konania (v časti rozhodnutia o povinnosti dodávateľa nahradiť spotrebiteľovi trovy konania) sa konštatuje, že žaloba spotrebiteľa bola podaná dôvodne a spotrebiteľ vzal žalobu späť pre správanie dodávateľa (t. j. pre procesné zavinenie dodávateľa). Dovolateľ tak vo vzťahu k tejto právnej otázke odvolaciu súdu nedôvodne vytýkal, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

26. Žalobca v dovolaní položil tretiu právnu otázku, ktorou sa pýtal, či je dodávateľ oprávnený vypovedať zmluvu o poskytovaní služieb (v danom prípade nájomnú zmluvu) uzatvorenú na dobu neurčitú bez uvedenia dôvodu alebo z neexistujúceho dôvodu najmä pri zohľadnení § 4 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého predávajúci nesmie odmietnuť predáť spotrebiteľovi výrobok, ktorý má vystavený alebo inak pripravený na predaj alebo odmietnuť poskytovanie služby, ktorá je v jeho prevádzkových možnostiach, ako aj § 4 ods. 8 zákona o ochrane spotrebiteľa.

27. Po konštatovaní procesnej prípustnosti dovolania vo vzťahu k tejto právnej otázke (keďže nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ vyriešená) dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľ dôvodne odvolaciu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namietal.

28. Podľa § 677 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) zrušiť nájomnú zmluvu dojednanú na neurčitú dobu možno, ak nedôjde k dohode prenajímateľa s nájomcom, iba výpoveďou.

29. Výpoveď predstavuje jednostranný právny úkon smerujúci k zániku nájomného vzťahu. Zo všeobecnej právnej úpravy nevyplývajú osobitné dôvody výpovede, tieto výpovedné dôvody však môžu byť ustanovené v osobitnej právnej úprave (napr. § 711 o nájme bytu) alebo môžu vyplývať z dojednania zmluvných strán. Vzhľadom na absenciu úpravy výpovedných dôvodov vo všeobecnej úprave nájomnej zmluvy jedinou obsahovou náležitosťou výpovede bude prejav vôle smerujúci k ukončeniu nájomného vzťahu. Ak však možnosť výpovede bude obmedzená výpovednými dôvodmi, či už vyplývajúcimi z právneho predpisu (napr. § 711 Občianskeho zákonníka) alebo z dohody, pristúpi k tejto náležitosti aj uvedenie výpovedného dôvodu tak, aby nebol zameniteľný s iným výpovedným dôvodom.

30. Z obsahu spisu vyplýva, že nájomná zmluva medzi stranami sporu obsahovala výslovne možnosť jej ukončenia kedykoľvek výpoveďou ktorýmkoľvek jej účastníkom (ustanovenie čl. VIII. bod 3 zmluvy).

31. Podľa § 4 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa predávajúci je povinný vo vzťahu k spotrebiteľovi

dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v poskytovaní výrobkov a služieb ustanovenú osobitným predpisom. Predávajúci nesmie odmietnuť predat' spotrebiteľovi výrobok, ktorý má vystavený alebo inak pripravený na predaj, alebo odmietnuť poskytnutie služby, ktorá je v jeho prevádzkových možnostiach. Nesmie viazať predaj výrobku alebo poskytnutie služby (ďalej len „viazanie predaja“) na predaj iného výrobku alebo na poskytnutie inej služby. To neplatí, ak spotrebiteľ nespĺňa podmienky na kúpu podľa osobitných predpisov. Za viazanie predaja sa nepovažuje, ak a) predávajúci predáva tieto výrobky alebo poskytuje tieto služby aj samostatne, b) viazanie predaja je podmienené technickou nemožnosťou samostatného predaja výrobkov alebo poskytovania služieb.

32.Podľa § 4 ods. 8 zákona o ochrane spotrebiteľa predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi; ustanovenia § 7 až 9 tým nie sú dotknuté. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, leš', vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.

33.Zmyslom vyššie uvedených ustanovení § 4 ods. 3 a 8 zákona o ochrane spotrebiteľa je predovšetkým dodržiavanie princípu zákazu diskriminácie a dobrých mravov pri predaji. Ako vyplýva z dôvodovej správy zákona o ochrane spotrebiteľa, zákaz diskriminácie je tiež jedným z princípov ochrany spotrebiteľa, znamená rovnaký prístup podnikateľa ku všetkým spotrebiteľom pri poskytovaní výrobkov a služieb. Táto oblasť je veľmi dôležitá, o čom svedčí i tá skutočnosť, že ochrana spotrebiteľa je posilnená existenciou osobitného antidiskriminačného zákona, ktorý rieši spôsoby domáhania sa ochrany spotrebiteľa v prípade, ak sa cíti byť postihnutý takýmto zaobchádzaním. Dobré mravy pri predaji sú konkretizované všeobecne uznávanými pojmami ako vžité tradície, morálka, dobromyseľnosť, čestnosť a na druhej strane zakázanými spôsobmi uvedenie do omylu, leš' vyhrážka.

34.Dovolací súd konštatuje, že zmluvné zakotvenie možnosti vypovedať zmluvu o nájme bezpečnostnej schránky bez uvedenia dôvodov ktoroukoľvek zo zmluvných strán, pričom s takýmto zmluvným dojednaním súhlasili obe zmluvné strany a nie je v rozpore s ustanoveniami Občianskeho zákonníka, nepredstavuje porušenie ani princípu zákazu diskriminácie v spotrebiteľských vzťahoch, ani nezakladá konanie v rozpore s dobrými mravmi pri predaji tak, ako sú vymedzené v ustanoveniach § 4 ods. 3 a 8 zákona o ochrane spotrebiteľa. Skutočnosť, že v zmysle § 4 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa dodávateľ nesmie odmietnuť poskytnutie služby, ktorá je v jeho prevádzkových možnostiach, neznamena, že dodávateľ nie je oprávnený zmluvne upraviť spôsob ukončenia poskytovania služieb, ktoré je predmetom zmluvy uzatvorenej na dobu neurčitú. Skutočnosť, že v zmluve si zmluvné strany dohodli možnosť vypovedať ju bez uvedenia dôvodu ktoroukoľvek zo zmluvných strán, je prejavom ich zmluvnej slobody a nie je porušením ani ustanovení § 4 ods. 3 a 8 zákona o ochrane spotrebiteľa, ani Občianskeho zákonníka. Dovolací súd tak na tretiu právnu otázku odpovedá nasledovne: dodávateľ je oprávnený vypovedať zmluvu o poskytovaní služieb (v danom prípade nájomnú zmluvu) uzatvorenú na dobu neurčitú bez uvedenia dôvodu aj pri zohľadnení § 4 ods. 3 a 8 zákona o ochrane spotrebiteľa. Pokiaľ ide o dovolateľom tvrdené vypovedanie zmluvy z neexistujúceho dôvodu, túto časť právnej otázky považoval dovolací súd za irelevantnú, keď v zmysle ustanovení zmluvy ju bolo možné vypovedať bez uvedenia dôvodu. Odvolací súd tak uvedenú právnu otázku zodpovedal správne a dovolateľ mu nedôvodne vytýkal, že jeho rozhodnutie spočíva vo vzťahu k uvedenej právnej otázke v nesprávnom právnom posúdení veci.

35.Dovolací súd však považuje za dôležité uviesť, že hoci žalovaná (dodávateľ) bola oprávnená vypovedať zmluvu so žalobcom bez uvedenia dôvodu (keďže jej to umožňovala zmluva a nebolo to v rozpore so zákonom), žalovaná si zvolila eventualitu dôvod výpovede v nej uviesť. Zároveň v konaní sama tvrdila, že k vygenerovaniu výpovede nájomnej zmluvy došlo omylom v dôsledku chyby v systéme, výpoveď zrušila (vystornovala) a uviedla, že nájom bude pokračovať. Výpoveď bola pritom daná v čase, kedy bol jej dôvod zaniknutý (suma nájomného bola uhradená), žalovaná sama priznala svoju chybu a žalobcovi sa za vzniknutú situáciu ospravedlnila. Výpoveď tak bola síce formálne podaná

oprávnene (t. j. v súlade so zmluvou a zákonom), z hľadiska faktického však žalovaná nemala záujem ju skutočne podať, čo ani nenamietala. Túto skutočnosť bude odvolací súd povinný vziať do úvahy ako jednu z rozhodujúcich skutočností v ďalšom konaní.

36.Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C. s. p.).

37.Z týchto dôvodov najvyšší súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

38.Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

39.Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.